

Секція: Економічні науки

Москаленко Вікторія Олександрівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки праці та менеджменту

Національний університет харчових технологій

м. Київ, Україна

Дідашко Юлія Ігорівна

студентка кафедри економіки праці та менеджменту

Національного університету харчових технологій

м. Київ, Україна

БІЗНЕС-ЕКОСИСТЕМИ: СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

Проблеми стійкості, такі як соціальний дисбаланс (Hart & Dowell, 2011), зміна клімату (Reid & Toffel, 2009) та екологічні питання (Seuring & Müller, 2008) все частіше вимагають переробки сучасних економічних систем, реалізуючи перехід до парадигми стійкості. Оскільки ці проблеми контролюють більшість ресурсів та можливостей, організації розглядаються як центральні суб'єкти для вирішення цих питань (Porter & Kramer, 2011) та «важливими і необхідними агентами соціальних змін» (Aguilera, Rupp, Williams, & Ganapathi, 2007, с. 857). Тому з моменту запровадження Глобального договору ООН в 1999 році організації впроваджують свої бізнес-моделі в більш стійкий та соціально відповідальний спосіб. З метою розповсюдження того самого повідомлення серед більшої кількості суб'єктів, ніж просто компаній, у 2015 році Генеральна Асамблея ООН також оприлюднила набір з 17 Цілей сталого розвитку (наприклад, відсутність бідності, нульовий голод, кліматичні дії, гідна робота, економічне зростання). Отже, політики, практики та науковці переглядають внесок фірм у сталий розвиток [1].

Однією з форм сучасної бізнес-моделі є екосистема. Зазначимо, що авторство терміну «бізнес-екосистема» належить Джеймсу Ф. Муру, який ввів його в науковий обіг у статті «Хижак та здобич: нова екологія конкуренції». Однак ідея залучення та запозичення аналогій з дикої природи в економіку не нова. А. Маршалл, звертаючись до праці Г. Спенсера, у своїй праці «Принципи економічної науки» зазначав, що «... Мекка економіста – це більше економічна біологія, ніж економічна динаміка» [1].

Також подібні ідеї до поглядів Дж. Ф. Мура можна знайти у праці М. Ротшильда «Біономіка. Економіка як екосистема», де автор приміряє біологічні концепції реальних економічних явищ, вже використовуючи поняття «екосистема» та висвітлюючи свій підхід в окремій галузі досліджень під назвою «біономіка». Отже, можна зробити висновок, що загальне поняття «екосистема» (введене в обіг А. Г. Танслі в 1935 р. [3]) вже використовувалося в економічній науці раніше (і в назві книги М. Ротшильда чітко зазначено, що економіка розглядається як екосистема), до Дж. Ф. Мура, який фактично створив конкретну концепцію, вказуючи на інший концептуальний рівень – не економіки в цілому, а локальної економіки, тобто галузей, регіонів.

В бізнес-екосистемах компанії спільно розвивають свої потенційні можливості, працюючи на принципах конкуренції та співпраці для підтримки та розробки нових продуктів, задоволення потреб своїх клієнтів, входячи в наступний цикл безперервних інновацій [4]. Тут паралелі між бізнес-екосистемою та кластером сходяться за такими характеристиками кластера, як спільні дії (кооперація), конкуренція (кооперативна та міжфірмова) та інновації (властивість кластера постійно створювати інновації та впроваджувати стартапи).

Таким чином, бізнес-екосистему можна розуміти як мережу взаємозалежних ніш, громад та установ. У цьому формулюванні схожість концепції бізнес-екосистем з концепціями кластера досить чітко

проявляється шляхом перемикання семантичного навантаження з ключових об’єктів – сукупності учасників – на основні ознаки кластера – взаємодоповнення, концентрація на ключовому продукті. Також, неявно існує посилення на таку кластерну ознаку, як територіальна локалізація та географічна близькість – на концептуальному рівні екосистема містить такі загальні ознаки, властиві бізнес-екосистемам, як спільнота учасників (структура об’єкта є аналогом біоценозу) та середовище існування (структура навколишнього середовища є аналогом біотопу).

Вид та структуру бізнес-моделі рекомендується переглядати з огляду на соціальні та екологічні проблеми, які характеризують компанії сьогодні. В свою чергу, зміни в контексті оточуючих компаній фактично ведуть до реконфігурації інструментів для розробки початкових бізнес-моделей.

Література

1. Bernardi P.De, Azucar D. Innovation in Food Ecosystems Entrepreneurship for a Sustainable Future. DOI: 10.1007/978-3-030-33502-1
2. Маршалл А. Принципы экономической науки / А. Маршалл. 1993. М.: Прогресс. 594 с.
3. Tansley A. G. The use and abuse of vegetational concepts and terms // Ecology. 1935. №16 (3). PP. 284–307.
4. Moore J. F. Predators and prey: a new ecology of competition // Harvard Business Review. 1993. №71. PP. 76–86.